
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:8

**Svenska kyrkans arbete
med samhällsaktörer och i arbetslivet**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:69 om Svenska kyrkans arbete med samhällsaktörer och i arbetslivet. Eftersom det saknas en samlad bild av Svenska kyrkan som samhällsaktör föreslår utskottet Kyrkomötet att bifalla motionen. Till detta betänkande finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2010:69.

Motionens förslag

Motion 2010:69 av Marta Axner, Svenska kyrkans arbete med samhällsaktörer och i arbetslivet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att göra en inventering av Svenska kyrkans "närvaroarbete" hos samhällsaktörer, i arbetslivet och på institutioner.

Bakgrund

I flera av Svenska kyrkans församlingar, inte minst i storstadsregionerna, vistas ett stort antal människor inom församlingens geografiska område genom de stora arbetsplatser, sjukhus och andra samhällsinstitutioner som ligger där. Detta påverkar församlingens relationer, vägval och arbetssätt. Även mindre församlingar och glesbygdsförsamlingar berörs exempelvis genom att det ligger en skola i församlingen vilket leder till att församlingen får ta ställning till hur man vill skapa kontakter och samarbeta med den.

Exempel på närvaroarbete i församlingar

Flemingsbergs församling i Stockholms stift är en församling som har stora arbetsplatser, till exempel Karolinska universitetssjukhuset Huddinge och Novum forskningspark, inom sitt geografiska område. Likaså finns Södertörns högskola och Kungliga tekniska högskolan med ett stort antal studenter, och på Flemingsbergshäktet sitter ett hundratal människor frihetsberövade. Flera av de anställda i Flemingsbergs församling har därför stora delar av sin tjänst knutna till några av dessa institutioner och möter de människor som vistas där. Detta möjliggörs genom stiftets strukturbidrag och det ekonomiska samarbetet inom samfälligheten då församlingen har få medlemmar och många låginkomsttagare,

vilka inte genererar tillräckligt med intäkter. Flemingsberg är en mångkulturell församling som har påbörjat samarbete med Huddinge kommun i mottagandet av nyanlända flyktingar.

I Flemingsbergs församling talar man mycket om att skapa mötesplatser, såväl i församlingens lokaler som på andra arenor. Enligt församlingens kyrkoherde ställer ett uppdrag i en församling som Flemingsberg särskilda krav på medarbetarna – både anställda, förtroendevalda och ideella – och menar att det måste finnas en nyfikenhet och ett utåtriktat förhållningssätt i mötet med människor.

I Torslanda-Björlanda församling i Göteborgs stift finns sedan 1998 ett samarbete med Volvo Personvagnar Torslanda. Samarbetet startade som ett projekt, *Gemensamt vardagsliv*, och har genom ekonomiskt stöd från Göteborgs kyrkliga samfällighet utvecklats till ett kontinuerligt arbete. Två församlingspedagoger har 50 procent av sin arbetstid förlagd till företaget. Deras arbete är varierande och innebär bland annat medverkan vid utbildningar av ledare och chefer, att tillsammans med företagshälsovård och personalavdelning driva ett förebyggande arbete mot kränkande särbehandling, mobbing och sexuella trakasserier på arbetsplatsen, hålla i debriefing och anordna minnesstunder.

En förutsättning för detta arbete är att vara fysiskt närvarande på arbetsplatsen och hela tiden vara öppen för att möta de behov som finns just där och då. För att arbetet ska hålla över tid är det, enligt medarbetarna, viktigt att det är förankrat i församlingsinstruktionen och prioriterat av kyrkoråd och ledning i församlingen.

Det nationella arbetet

Det finns regionala och lokala nätverk för samverkan mellan kyrka och arbetsliv. De stift som har aktiva nätverk för kyrka och arbetsliv idag är Stockholm, Västerås, Karlstad, Göteborg och Luleå stift. I de stift och församlingar som prioriterar dessa frågor arbetar medarbetare, främst präster och diakoner, på små och stora arbetsplatser. Många församlingar erbjuder också i samverkan med arbetsförmedling och försäkringskassa arbetspraktik och arbetsträning som en del i ett rehabiliteringsarbete för människor som är på väg tillbaka till arbetsmarknaden.

De verksamhetsområden som motionären nämner i motionstexten utförs ekumeniskt på den nationella nivån. Sveriges kristna råd har kyrkornas uppdrag att ansvara för nationell samordning, utbildning av medarbetare och utvecklingsarbete, vilket sker med de begränsade resurser som Sveriges kristna råd har.

Svenska kyrkans nationella nivå bidrar för närvarande med stöd till andlig vård inom sjukvården samt stöd till Svenska kyrkans samarbete med polis och arbetsliv.

På den nationella nivån finns *Svenska kyrkans centrum för andlig vård inom hälso- och sjukvården* vid Diakonistiftelsen Samariterhemmet i Uppsala. Där finns en handläggare anställd på deltid. Centrets uppdrag är att stå för kunskap, ansvara för utbildningar inom sjukhuskyrkan och för medarbetare i församlingstjänst med intresse för själavårdsarbete bland sjuka. Centret bevakar frågor som har betydelse för själavårdande arbete bland sjuka och bidrar till utveckling av arbetssätt.

Under flera år fanns ett liknande nationellt centrum, *Svenska kyrkans arbetslivscentrum* vid *Bräcke diakoni* med ansvar för frågor om kyrka och arbetsliv. Detta upphörde i december 2008 och sedan dess har den nationella nivån arvoderat en handläggare i Västerås stift på 10 procent för kyrka och arbetsliv och en handläggare i Stockholms stift på 10 procent för kyrka och polis.

Den nationella nivån har genom åren kontinuerligt utvärderat de nationella uppdrag som utförts av diakoninstitutioner, senast 2006, och ibland har resultaten utmynnat i ett annat sätt att organisera arbetet. En av de avgörande orsakerna till att *Svenska kyrkans arbetslivscentrum* lades ned var det svaga stöd för arbetet som då fanns i stiftskanslichefskollegiet.

Samverkan mellan kyrka och polis på den nationella nivån sker i enlighet med den överenskommelse som tecknats med polisen, Svenska kyrkan, Svenska Missionskyrkan och Katolska kyrkan. Inom ramen för den genomförs nationell utbildning och nätverksträffar. Samverkan inom en polismyndighet utformas i tillsammans med respektive stift och distrikt. Kyrkans företrädare kan vara aktiva parter i polisens vardagsarbete och finnas tillgängliga på polisstationen i andra fall kan medverkan begränsas till vissa specifika insatser.

Det saknas idag en helhetsbild av hur Svenska kyrkan arbetar med olika samhällsaktörer och i arbetslivet och det finns ingen sådan inventering som motionären efterfrågar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2010:69.

Utskottet uppskattar motionärens resonemang och menar att det saknas en samlad bild av Svenska kyrkan som samhällsaktör vilket motiverar ett bifall till denna motion.

Stiften och den nationella nivåns insatser handlar om att genom samordning, erfarenhetsutbyte, utvecklingsarbete och kompetensutveckling ge stöd till det specifika uppdrag som Svenska kyrkans företrädare och anställda har inom motionens nämnda verksamhetsområden. Genom en inventering skulle Svenska kyrkan få större kunskap om hur det aktuella arbetet ser ut idag. En inventering kan inspirera till vidare reflektion och analys över församlingarnas arbetsätt och prioriteringar.

Den inventering som föreslås måste inte vara riksomfattande, utan kan begränsas till ett eller flera stift. Den skulle t ex kunna genomföras regionalt i samarbete med en högskola. Det viktiga är att de iakttagelser och den analys som görs, presenteras brett inom Svenska kyrkan efteråt, så att vi kan lära av de slutsatser som dras. Likaså skulle en inventering kunna begränsas till ett av de verksamhetsområden som nämns i motionen, förslagsvis området kyrka – arbetsliv, vilket genomsyrar motionärens motivering. Även då bör insikterna presenteras brett så att fler får ta del av de erfarenheter som görs.

Utskottet betonar att kyrkan är närvarande i samhället genom alla kristna människor. Kyrkans närvaro handlar inte bara om att de som är anställda i Svenska kyrkan vistas på en annan arena. Därför måste den föreslagna inventeringen fokusera det arbete som utförs av den med ett särskilt uppdrag i församlingen.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Sven Erik Bodén, Helena Nordvall, Christer Björk, Karin Söder, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Carl Axel Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att bifalla motion 2010:69 till förmån för avslag på motionen.

Samverkan mellan kyrka och arbetsliv är en viktig del av verksamheten i församlingar och stift. Vi ser däremot inte något behov av en nationell inventering av det slag som motionären efterfrågar. En sådan inventering skulle ta betydande resurser i anspråk. Vi vill i stället uppmana till att all kunskap och erfarenhet som finns på området kommuniceras till och mellan församlingar och stift.

Cecilia Brink, Hans G Erikson, Kristina Sandström, Britt-Louise Agrell och Marianne Kronbäck